

Bil. 17

Rabu

15 Ogos 2018

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

Parliamentary Debates

KAMAR KHAS

Special Chamber

**PARLIMEN KEEMPAT BELAS
PENGAL PERTAMA
MESYUARAT PERTAMA**

KANDUNGAN

UCAPAN DI BAWAH USUL BERKENAAN PERKARA TADBIR KERAJAAN [P.M.17]:

- **Isu Kewarganegaraan Adik Sophia Lim Jou Qi
Yang Memerlukan Tindakan Segera**
- *YB. Tuan Teh Kok Lim (Taiping)* [Halaman 1]
- **Kes Kematian Dalam Proses Penangkapan Polis
di Behrang Station, Behrang**
- *YB. Tuan Chang Lih Kang (Tanjong Malim)* [Halaman 2]

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

1. Yang Berbahagia Tuan Yang di-Pertua, Dato' Mohamad Ariff bin Md Yusof
2. Yang Berhormat Timbalan Yang di-Pertua, Dato' Mohd Rashid Hasnon [Batu Pahat] – PKR
3. “ Timbalan Yang di-Pertua, Tuan Nga Kor Ming [Teluk Intan] – DAP

MENTERI

1. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri Tun Dr. Mahathir bin Mohamad [Langkawi] – PPBM
2. “ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Dato' Seri Dr. Wan Azizah Wan Ismail, D.P.P.N. [Pandan] – PKR
3. Yang Berhormat Menteri Dalam Negeri, Tan Sri Dato' Haji Muhyiddin bin Mohd Yassin, P.S.M., S.P.M.P., S.P.M.J., S.M.J., P.I.S., B.S.I., S.H.M.S., S.P.S.A., S.P.M.P., S.U.N.S., S.P.D.K., D.P., P.N.B.S. [Pagoh] – PPBM
4. “ Menteri Kewangan, Tuan Lim Guan Eng [Bagan] – DAP
5. “ Menteri Pertahanan, Tuan Mohamad bin Sabu [Kota Raja] – AMANAH
6. “ Menteri Pendidikan, Dr. Maszlee bin Malik [Simpang Renggam] – PPBM
7. “ Menteri Pembangunan Luar Bandar, Puan Rina binti Mohd Harun [Titiwangsa] – PPBM
8. “ Menteri Hal Ehwal Ekonomi, Dato' Seri Mohamed Azmin bin Ali, S.P.M.S., D.S.M.S. [Gombak] – PKR
9. “ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Puan Zuraida binti Kamaruddin [Ampang] – PKR
10. “ Menteri Pengangkutan, Tuan Loke Siew Fook [Seremban] – DAP
11. “ Menteri Komunikasi dan Multimedia, Tuan Gobind Singh Deo [Puchong] – DAP
12. “ Menteri Sumber Manusia, Tuan M.Kulasegaran [Ipoh Barat] – DAP
13. “ Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani, Tuan Haji Salahuddin bin Ayub [Pulai] – AMANAH
14. “ Menteri Kesihatan, Dr. Haji Dzulkefly bin Ahmad [Kuala Selangor] – AMANAH
15. “ Menteri Belia dan Sukan, Tuan Syed Saddiq bin Syed Abdul Rahman [Muar] – PPBM
16. “ Menteri Pembangunan Usahawan, Tuan Mohd Redzuan Yusof [Alor Gajah] – PPBM
17. “ Menteri Air, Tanah dan Sumber Asli, Dr. Xavier Jayakumar [Kuala Langat] – PKR
18. “ Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, Dato' Saifuddin Nasution bin Ismail [Kulim Bandar Baharu] – PKR
19. “ Menteri Kerja Raya, Tuan Baru Bian [Selangau] – PKR
20. “ Menteri Luar Negeri, Dato' Saifuddin Abdullah [Indera Mahkota] – PKR
21. “ Menteri Industri Utama, Puan Teresa Kok Suh Sim [Seputeh] – DAP
22. “ Menteri Tenaga, Teknologi, Sains, Perubahan Iklim dan Alam Sekitar, Puan Yeo Bee Yin [Bakri] – DAP

23. Yang Berhormat Menteri Di Jabatan Perdana Menteri, Dato' Dr Mujahid Yusof Rawa [Parit Buntar] – AMANAH
24. “ Menteri Wilayah, Tuan Khalid bin Abd Samad [Shah Alam] – AMANAH
25. “ Menteri Di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Liew Vui Keong [Batu Sapi] - WARISAN
26. “ Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Tuan Ignatius Dorell Leiking @ Darell Leiking [Penampang] – WARISAN
27. “ Menteri Pelancongan, Seni dan Budaya, Tuan Mohamaddin bin Ketapi [Silam] – WARISAN
28. “ Menteri Di Jabatan Perdana Menteri, Tuan Waytha Moorthy a/l Ponnusamy – *Senator*

TIMBALAN MENTERI

1. Yang Berhormat Timbalan Menteri Wilayah, Datuk Dr. Shahrudin bin Md Salleh [Sri Gading] – PPBM
2. “ Timbalan Menteri Di Jabatan Perdana Menteri, Dr. Md Farid bin Md Rafik [Tanjong Piai] – PPBM
3. “ Timbalan Menteri Kewangan, Dato' Haji Amiruddin bin Hamzah [Kubang Pasu] – PPBM
4. “ Timbalan Menteri Komunikasi dan Multimedia, Tuan Eddin Syazlee Shith [Kuala Pilah] – PPBM
5. “ Timbalan Menteri Industri Utama, Tuan Shamsul Iskandar @ Yusre bin Mohd Akin [Hang Tuah Jaya] – PKR
6. “ Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani, Tuan Sim Tze Tzin [Bayan Baru] – PKR
7. “ Timbalan Menteri Pembangunan Luar Bandar, Tuan Sivarasa Rasiah [Sungai Buloh] – PKR
8. “ Timbalan Menteri Di Jabatan Perdana Menteri, Puan Fuziah binti Salleh [Kuantan] – PKR
9. “ Timbalan Menteri Kesihatan, Dr. Lee Boon Chye [Gopeng] – PKR
10. “ Timbalan Menteri Pelancongan, Seni dan Budaya, Tuan Muhammad Bakhtiar bin Wan Chik [Balik Pulau] – PKR
11. “ Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, Tuan Chong Chieng Jen [Stampin] – DAP
12. “ Timbalan Menteri Air, Tanah dan Sumber Asli, Tengku Zulpuri Shah bin Raja Puji [Raub] – DAP
13. “ Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, Puan Hannah Yeoh [Segambut] – DAP
14. “ Timbalan Menteri Pendidikan, Puan Teo Nie Ching [Kulai] – DAP
15. “ Timbalan Menteri Belia dan Sukan, Tuan Sim Chee Keong [Bukit Mertajam] – DAP
16. “ Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, Dr. Ong Kian Ming [Bangi] – DAP
17. “ Timbalan Menteri Sumber Manusia, Dato' Mahfuz bin Haji Omar, D.S.D.K. [Pokok Sena] – AMANAH
18. “ Timbalan Menteri Kerja Raya, Tuan Haji Mohd. Anuar Mohd. Tahir [Temerloh] – AMANAH

19. Yang Berhormat Timbalan Menteri Pembangunan Usahawan, Dr. Mohd. Hatta bin Md. Ramli [Lumut] – AMANAH
20. “ Timbalan Menteri Di Jabatan Perdana Menteri, Tuan Mohamed Hanipa bin Maidin [Sepang] – AMANAH
21. “ Timbalan Menteri Pengangkutan, Dato’ Kamarudin Jaffar, D.S.N.S., B.C.M. [Bandar Tun Razak] – PKR
22. “ Timbalan Menteri Dalam Negeri, Dato’ Mohd Azis bin Jamman [Sepanggar] – WARISAN
23. “ Timbalan Menteri Tenaga, Teknologi, Sains, Perubahan Iklim dan Alam Sekitar, Puan Isnaraissah Munirah binti Majilis @ Fakharudy [Kota Belud] – WARISAN
24. “ Timbalan Menteri Luar Negeri, Tuan Haji Marzuki bin Yahya – *Senator*
25. “ Timbalan Menteri Hal Ehwal Ekonomi, Dr. Mohd Radzi bin Md Jidin – *Senator*
26. “ Timbalan Menteri Pertahanan, Tuan Liew Chin Tong – *Senator*
27. “ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Dato’ Raja Kamarul Bahrin Shah bin Raja Ahmad - *Senator*

AHLI-AHLI (PH)

1. Yang Berhormat Dato’ Abdullah Sani bin Abdul Hamid, D.S.P.N. [Kapar] – PKR
2. “ Tuan Ahmad Fahmi bin Mohamed Fadzil [Lembah Pantai] – PKR
3. “ Tuan Ahmad Faizal bin Azumu [Tambun] – PPBM
4. “ Tuan Haji Akmal Nasrullah bin Mohd Nasir [Johor Bharu] – PKR
5. “ Tuan Ali anak Biju [Saratok] – PKR
6. “ Puan Alice Lau Kiong Yieng [Lanang] – DAP
7. “ Tuan Awang Husaini bin Sahari [Putatan] – PKR
8. “ Dr. Azman bin Ismail [Kuala Kedah] - PKR
9. “ Tuan Cha Kee Chin [Rasah] – DAP
10. “ Tuan Chan Foong Hin [Kota Kinabalu] – DAP
11. “ Tuan Chan Ming Kai [Alor Setar] - PKR
12. “ Tuan Chang Lih Kang [Tanjong Malim] – PKR
13. “ Tuan Charles Santiago [Klang] – DAP
14. “ Tuan Chow Kon Yeow [Tanjong] – DAP
15. “ Puan Christina Liew Chin Jin [Tawau] – PKR
16. “ Laksamana Muda Dato’ Pahlawan Danyal Balagopal Abdullah (B) [Port Dickson] – PKR
17. “ Tuan Fong Kui Lun [Bukit Bintang] – DAP
18. “ Dr. Hasan bin Bahrom [Tampin] – AMANAH
19. “ Ustaz Haji Hasanuddin bin Mohd Yunus [Hulu Langat] – AMANAH
20. “ Tuan Hassan bin Abdul Karim [Pasir Gudang] – PKR
21. “ Dato’ Johari bin Abdul, D.S.D.K. [Sungai Petani] – PKR
22. “ Tuan Jonathan bin Yasin [Ranau] – PKR
23. “ Tuan Jugah a/k Muyang @ Tambat [Lubok Antu] – PKR

-
24. Yang Berhormat Tuan Karupaiya Mutusami [Padang Serai] – PKR
  25. “ Puan Kasthuriraani a/p Patto [Batu Kawan] – DAP
  26. “ Dr. Kelvin Yii Lee Wuen [Bandar Kuching] – DAP
  27. “ Tuan Kesavan a/l Subramaniam [Sungai Siput] – PKR
  28. “ Tuan Khoo Poay Tiong [Kota Melaka] – DAP
  29. “ Puan June Leow Hsiad Hui [Hulu Selangor] – PKR
  30. “ Tuan Larry Soon @ Larry Sng Wei Shien [Julau] – PKR
  31. “ Tuan Lim Kit Siang [Iskandar Puteri] – DAP
  32. “ Tuan Lim Lip Eng [Kepong] – DAP
  33. “ Dato’ Mansor bin Othman, D.M.P.N. [Nibong Tebal] – PKR
  34. “ Puan Maria Chin binti Abdullah [Petaling Jaya] – PKR
  35. “ Dr. Michael Teo Yu Keng [Miri] – PKR
  36. “ Tuan Mordi anak Bimol [Mas Gading] – DAP
  37. “ Dato’ Seri Haji Mukhriz Tun Dr. Mahathir [Jelun] – PPBM
  38. “ Tuan Muslimin bin Yahaya [Sungai Besar] – PPBM
  39. “ Puan Hajah Natrah Ismail [Sekijang] – PKR
  40. “ Dato’ Ngeh Koo Ham, D.P.M.P. [Beruas] – DAP
  41. “ Tuan Nik Nazmi bin Nik Ahmad [Setiawangsa] – PKR
  42. “ Tuan Noor Amin bin Ahmad [Kangar] – PKR
  43. “ Puan Noorita binti Sual [Tenom] – DAP
  44. “ Puan Nor Azrina binti Surip [Merbok] – PKR
  45. “ Puan Nurul Izzah binti Anwar [Permatang Pauh] – PKR
  46. “ Tuan Oscar Ling Chai Yew [Sibu] – DAP
  47. “ Tuan Pang Hok Liong [Labis] – DAP
  48. “ Tuan P. Prabakaran [Batu] – PKR
  49. “ Tuan Ramkarpal Singh a/l Karpal Singh [Bukit Gelugor] – DAP
  50. “ Dr. Rusnah binti Aluai [Tangga Batu] – PKR
  51. “ Tuan Sanisvara Nethaji Rayer a/l Rajaji [Jelutong] – DAP
  52. “ Dato’ Seri Dr. Santhara [Segamat] – PKR
  53. “ Tuan Sivakumar Varatharaju Naidu [Batu Gajah] – DAP
  54. “ Tuan Steven Choong Shiau Yoon [Tebrau] – PKR
  55. “ Tuan Su Keong Siong [Kampar] – DAP
  56. “ Tuan Syed Ibrahim bin Syed Noh [Ledang] – PKR
  57. “ Tuan Tan Kok Wai [Cheras] – DAP
  58. “ Datin Paduka Dr. Tan Yee Kew [Wangsa Maju] – PKR
  59. “ Tuan Teh Kok Lim [Taiping] – DAP
  60. “ Tuan Tony Pua Kiam Wee [Damansara] – DAP
  61. “ Tuan William Leong Jee Keen [Selayang] – PKR
  62. “ Tuan Willie anak Mongin [Puncak Borneo] – PKR
  63. “ Tuan Wong Chen [Subang] – PKR

64. Yang Berhormat Tuan Wong Hon Wai [Bukit Bendera] – DAP
65. “ Tuan Wong Kah Woh [Ipoh Timur] – DAP
66. “ Tuan Wong Ling Biu [Sarikei] – DAP
67. “ Puan Wong Shu Qi [Kluang] – DAP
68. “ Tuan Wong Tack [Bentong] – DAP
69. “ Tuan Wong Tien Fatt @ Wong Nyuk Foh [Sandakan] – DAP

AHLI-AHLI (BN)

1. Yang Berhormat Datuk Seri Panglima Abdul Azeez bin Abdul Rahim, P.J.N., D.I.M.P., J.P., S.P.D.K., S.J.M.K., S.S.A.P, D.H.M.S, D.C.S.M., P.J. [Baling] – UMNO
2. “ Datuk Dr. Haji Abd. Latiff bin Ahmad, D.M.S.M, S.S.A.P, P.J.N., D.P.M.K. [Mersing] – UMNO
3. “ Datuk Abd Rahim bin Bakri, D.M.S.M., A.S.D.K. [Kudat] – UMNO
4. “ Dato’ Haji Abdul Rahman bin Mohamad, D.I.M.P., S.M.P., A.M.P. [Lipis] – UMNO
5. “ Datuk Seri Dr. Adham bin Baba [Tenggara] – UMNO
6. “ Datuk Seri Haji Ahmad bin Haji Hamzah, D.C.S.M., D.M.S.M., K.M.N., P.J.K., D.G.S.M., S.S.A.P. [Jasin] – UMNO
7. “ Datuk Seri Haji Ahmad bin Haji Maslan, D.M.S.M., P.J.K. [Pontian] – UMNO
8. “ Datuk Ahmad Jazlan bin Yaakub, P.J.N., K.M.N. [Machang] – UMNO
9. “ Dato’ Haji Ahmad Nazlan bin Idris, D.I.M.P., [Jerantut] – UMNO
10. “ Dato’ Seri Dr. Ahmad Zahid bin Hamidi, S.S.A.P., D.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., P.P.T., P.J.K., J.P., S.P.M.P., S.J.M.K., S.P.S.N., S.P.D.K., D.U.N.M., P.N.B.S., D.P.M.K., [Bagan Datuk] – UMNO
11. “ Dato’ Sri Anifah bin Aman, S.S.A.P., D.I.M.P., P.G.D.K., A.S.D.K., J.P., S.P.D.K. [Kimanis] – UMNO
12. “ Tan Sri Datuk Seri Panglima Haji Annuar bin Haji Musa, P.S.M., S.P.D.K., D.G.S.M., S.I.M.P. [Keteroh] – UMNO
13. “ Dato’ Sri Azalina Othman Said, D.P.M.K., S.P.M.P., D.P.M.S., D.G.M.K., P.G.D.K. [Pengerang] – UMNO
14. “ Dato’ Hajah Azizah binti Mohd Dun, D.I.M.P., P.G.D.K. [Beaufort] – UMNO
15. “ Dato’ Sri Bung Moktar bin Radin, P.G.D.K., A.S.D.K., A.D.K., S.S.A.P. [Kinabatangan] – UMNO
16. “ Datuk Halimah binti Mohamed Sadique, P.J.N., P.I.S. D.C.S.M. [Kota Tinggi] – UMNO
17. “ Dato’ Seri Hamzah bin Zainudin, S.P.M.P., D.P.M.P., D.P.T.J., K.M.N., A.M.P., P.P.T., J.P. [Larut] – UMNO
18. “ Dato’ Sri Hasan bin Arifin, D.S.A.P., S.S.A.P. [Rompin] – UMNO
19. “ Dato’ Hasbullah bin Osman, D.P.M.P., A.M.P., J.P. [Gerik] – UMNO
20. “ Dato’ Seri Hishammuddin Tun Hussein, S.P.M.P, S.S.A.P, S.I.M.P., D.P.M.J., D.S.A.P., P.N.B.S., D.G.S.M., S.P.D.K. [Sembrong] – UMNO
21. “ Dato’ Seri Haji Idris bin Jusoh, S.S.M.Z., D.P.M.T., P.J.K. [Besut] - UMNO
22. “ Dato’ Sri Ikmal Hisham bin Abdul Aziz, D.I.M.P, S.S.A.P. [Tanah Merah] – UMNO

23. Yang Berhormat Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Haji Abd Muttalib, S.A.P., A.A.P., A.M.P., P.K.C., D.I.M.P., D.S.A.P., S.S.A.P. [Maran] – UMNO
24. “ Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Haji Mohamed Said, D.I.M.P., S.M.P., K.M.N., S.S.A.P. [Kuala Krau] – UMNO
25. “ Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob, S.S.A.P., D.I.M.P., D.M.S.M., A.D.K. [Bera] – UMNO
26. “ Dato' Jalaluddin bin Alias [Jelebu] – UMNO
27. “ Brig. Jen. Khairy Jamaluddin Abu Bakar [Rembau] - UMNO
28. “ Datuk Seri M. Saravanan, D.M.S.M., P.M.W., A.M.N. [Tapah] – MIC
29. “ Dato' Seri Mahdzir bin Khalid, S.H.M.S., S.S.D.K., D.P.M.P., J.P., B.K.M. [Padang Terap] – UMNO
30. “ Datin Mastura binti Mohd Yazid [Kuala Kangsar] – UMNO
31. “ Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz, S.S.A.P, S.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., B.K.T., D.J.M.K., [Padang Rengas] – UMNO
32. “ Dato' Haji Mohd Fasihah bin Mohd Fakeh, P.J.K., K.M.N. [Sabak Bernam] - UMNO
33. “ Dato' Mohd Nizar bin Haji Zakaria [Parit] – UMNO
34. “ Tuan Mohd Shahar bin Abdullah [Paya Besar] – UMNO
35. “ Dato' Sri Mohd Najib bin Tun Abd Razak, S.P.D.K., S.S.A.P., S.S.S.J., S.I.M.P., D.P.M.S., D.S.A.P., P.N.B.S., D.K., S.P.M.K., S.P.M.S., D.M.K., S.P.S.A., S.P.N.S., D.U.P.N., D.U.N.M, D.P. [Pekan] – UMNO
36. “ Dato' Sri Mustapa bin Mohamed, S.J.M.K., S.S.A.P., S.I.M.P., D.P.M.S. [Jeli] – UMNO
37. “ Tan Sri Haji Noh bin Haji Omar, P.S.M, D.P.M.S., D.M.S.M., K.M.N., A.S.A., P.J.K., J.P. [Tanjong Karang] – UMNO
38. “ Dato' Dr. Noraini Ahmad, D.S.A.P., D.M.S.M. [Parit Sulong] – UMNO
39. “ Dato' Sri Reezal Merican bin Naina Merican, D.I.M.P., S.S.A.P. [Kepala Batas] – UMNO
40. “ Datuk Seri Dr. Ronald Kiandee, S.M.W., P.G.D.K., A.S.D.K. [Beluran] – UMNO
41. “ Dato' Rosol bin Wahid [Hulu Terengganu] – UMNO
42. “ Datuk Rozman bin Isli, K.M.W, P.P.N [Labuan] – UMNO
43. “ Dato' Haji Salim Sharif [Jempol] – UMNO
44. “ Tuan Yamani Hafez bin Musa [Sipitang] - UMNO
45. “ Datuk Haji Shabudin Yahaya, P.J.K. [Tasek Gelugor] – UMNO
46. “ Dato' Seri Dr. Shahidan bin Kassim, S.P.M.P., S.S.A.P., A.M.P [Arau] - UMNO
47. “ Dato' Dr. Shamsul Anuar bin Nasarah, D.P.M.P., S.M.S., P.P.N., P.P.T. [Lenggong] - UMNO
48. “ Dato' Sivarraajh Chandran [Cameron Highlands] - MIC
49. “ Dato' Sri Haji Tajuddin bin Abdul Rahman, D.P.M.P., D.M.S.M., K.M.N., A.M.P., J.P. [Pasir Salak] – UMNO
50. “ Datuk Seri Tengku Adnan bin Tengku Mansor, S.S.A.P., D.G.S.M., S.I.M.P., S.J.M.K., D.M.S.M., P.J.N., D.S.D.K., D.S.A.P., K.M.N., D.I.M.P. [Putrajaya] – UMNO

51. Yang Berhormat Tengku Razaleigh bin Hamzah, D.K., S.P.M.K., P.S.M., S.S.A.P., S.P.M.S. [Gua Musang] – UMNO
52. “ Datuk Seri Ir. Dr. Wee Ka Siong, D.M.S.M., D.G.S.M. [Ayer Hitam] – MCA
53. “ Datuk Zakaria bin Mohd. Edris @ Tubau [Libaran] – UMNO
54. “ Datuk Zahidi bin Zainul Abidin, D.M.S.M., S.M.P. [Padang Besar] – UMNO

AHLI-AHLI (PAS)

1. Yang Berhormat Dato' Seri Haji Abdul Hadi Awang, S.S.M.T. [Marang]
2. “ Tuan Abdul Latiff bin Abdul Rahman [Kuala Krai]
3. “ Tuan Haji Ahmad Amzad bin Mohamed @ Hashim [Kuala Terengganu]
4. “ Tuan Ahmad Fadhli bin Shaari [Pasir Mas]
5. “ Ustaz Haji Ahmad Marzuk bin Shaary [Pengkalan Chepa]
6. “ Tuan Ahmad Tarmizi bin Sulaiman [Sik]
7. “ Tuan Haji Awang bin Hashim [Pendang]
8. “ Dato' Haji Che Abdullah bin Mat Nawi [Tumpat]
9. “ Tuan Che Alias bin Hamid [Kemaman]
10. “ Dato' Dr. Mohd Khairuddin bin Aman Razali, D.M.P., D.I.M.P. [Kuala Nerus]
11. “ Tuan Nik Mohamad Abduh bin Nik Abdul Aziz [Bachok]
12. “ Dr. Nik Muhammad Zawawi bin Haji Salleh [Pasir Puteh]
13. “ Tuan Sabri bin Azit [Jerei]
14. “ Tuan Shahrizukir bin Abd Kadir [Setiu]
15. “ Puan Hajjah Siti Zailah binti Mohd Yusoff [Rantau Panjang]
16. “ Dato' Takiyuddin bin Hassan, D.J.M.K., J.P. [Kota Bharu]
17. “ Dato' Tuan Ibrahim bin Tuan Man [Kubang Kerian]
18. “ Tuan Haji Wan Hassan bin Mohd Ramli [Dungun]

AHLI-AHLI (PBB)

1. Yang Berhormat Tuan Haji Ahmad Johnie bin Zawawi [Igan]
2. “ Datuk Alexander Nanta Linggi, D.P.M.P., D.M.S.M., A.M.P., P.P.T., P.J.K., J.P., P.B.S., A.B.S. [Kapit]
3. “ Dato' Sri Haji Fadillah bin Yusof, P.G.B.K., A.B.S., S.S.A.P., D.G.S.M. [Petrajaya]
4. “ Dato Hajah Hanifah Hajar Taib [Mukah]
5. “ Tuan Haji Hasbi bin Haji Habibollah [Limbang]
6. “ Dato' Henry Sum Agong, P.B.S., P.S.B.S. [Lawas]
7. “ Tuan Lukanisman bin Awang Sauni [Sibuti]
8. “ Dato' Sri Hajah Nancy Shukri, K.M.N., P.G.B.K., S.S.A.P. [Batang Sadong]
9. “ Tuan Robert Lawson Chuat [Betong]
10. “ Dato' Sri Hajah Rohani binti Abdul Karim, P.G.B.K., P.B.S., P.P.B., S.S.A.P. [Batang Lupar]
11. “ Puan Rubiah binti Wang [Kota Samarahan]

12. Yang Berhormat Datuk Seri Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar, P.J.N., P.B.S., J.B.S., J.S.M., P.N.B.S. [Santubong]
13. “ Tuan Yusuf bin Abd Wahab [Tanjong Manis]

AHLI-AHLI (BEBAS)

1. Yang Berhormat Datuk Wira Mas Ermieyati binti Samsudin, D.S.M., B.C.M., A.N.S., P.J.K., P.B.B., D.M.S.M., D.C.S.M., [Masjid Tanah]
2. “ Dato’ Dr. Noor Azmi bin Ghazali, D.P.M.P. [Bagan Serai]
3. “ Dato’ Syed Abu Hussin bin Hafiz Syed Abdul Fasal [Bukit Gantang]

AHLI-AHLI (PRS)

1. Yang Berhormat Datuk Ago Dagang, P.J.N. [Kanowit]
2. “ Dato’ Masir anak Kujat, P.P.B., D.I.M.P., J.M.N. [Sri Aman]
3. “ Datuk Ugak anak Kumbong, P.J.N. [Hulu Rajang]

AHLI-AHLI (WARISAN)

1. Yang Berhormat Tuan Haji Ahmad bin Hassan [Papar]
2. “ Tuan Ma’mun bin Sulaiman [Kalabakan]
3. “ Datuk Seri Mohd Shafie bin Haji Apdal, P.G.D.K., D.S.A.P., D.M.S.M., J.P., S.P.M.P., S.P.D.K., P.G.D.K. [Semporna]

AHLI-AHLI (PDP)

1. Yang Berhormat Tuan Anyi Ngau [Baram]
2. “ Dato’ Seri Tiong King Sing, S.S.S.A., D.S.S.A., J.P., P.J.N. [Bintulu]

AHLI-AHLI (PBS)

1. Yang Berhormat Datuk Seri Panglima Dr. Maximus Johnity Ongkili, P.G.D.K., A.S.D.K., J.P., S.P.D.K., D.G.S.M., [Kota Marudu]

AHLI-AHLI (PBRs)

1. Yang Berhormat Tuan Arthur Joseph Kurup [Pensiangan]

AHLI-AHLI (UPKO)

1. Yang Berhormat Datuk Seri Panglima Madius Tangau, J.S.M., P.G.D.K., J.P., A.D.K., S.P.D.K. [Tuaran]

AHLI-AHLI (SUPP)

1. Yang Berhormat Dato’ Sri Richard Riot anak Jaem, P.J.N., J.B.S., K.M.N., S.S.A.P. [Serian] – SUPP

AHLI-AHLI (STAR)

1. Yang Berhormat Datuk Dr. Jeffrey G. Kitingan [Keningau]

DEWAN RAKYAT**Ketua Pentadbir Parlimen**

Datuk Awang Alik bin Jeman

Setiausaha Dewan Rakyat

Datuk Roosme binti Hamzah

Setiausaha Bahagian (Pengurusan Dewan)

Amisyahrizan bin Amir Khan

PETUGAS-PETUGAS**CAWANGAN PENYATA RASMI (HANSARD)**

Azhari bin Hamzah

Monarita binti Mohd Hassan

Rosna binti Bujairomi

Alzian binti Baharudin

Halijah binti Mat Sin @ Mt Zain

Muhammad Qhidir bin Mat Isa

Siti Norlina binti Ahmad

Noraidah binti Manaf

Nor Hamizah binti Haji Hassan

Nor Liyana binti Ahmad

Sharifah Nor Asilah binti Syed Basir

Nik Nor Ashikin binti Nik Hassan

Hafilah binti Hamid

Siti Norhazarina binti Ali

Nor Faraliza binti Murad @ Nordin Alli

Sherliza Maya binti Talkah

Tengku Sofia Dora binti Tengku Mohamad

Nor Effazimmah binti Maliki

Nur Annisa binti Hamid

Sharifah Nazurah binti Wan Sahdi

Herdawati binti Mohd Amir Abbu

Hasnah Sakinah binti Mohd Hashim

Nor Sakinah binti Samat

Nurammarah binti Md Isa

Mohd Salleh bin Ak Atoh

Azmir bin Mohd Salleh

Mohd. Izwan bin Mohd. Esa

Nor Kamsiah binti Asmad

Siti Zubaidah binti Karim

Aifarina binti Azaman

Noorfazilah binti Talib

Farah Asyraf binti Khairul Anuar

Julia binti Mohd. Johari

Syahila binti Ab Mohd Khalid

Ismalinda binti Ismail

Hazliana binti Yahaya

Amir Arshad bin Ab Samad

Nik Nor Nazrin binti Nik Ab Rahman

Hizamihatim Maggisa bin Juara

Muhammad Firdaus bin Ahmad

MALAYSIA
KAMAR KHAS
PARLIMEN KEEMPAT BELAS
PENGGAL PERTAMA
MESYUARAT PERTAMA

Rabu, 15 Ogos 2018

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

*[Timbalan Yang di-Pertua (Dato' Mohd Rashid Hasnon)
mempengerusikan Mesyuarat]*

UCAPAN DI BAWAH USUL
BERKENAAN PERKARA TADBIR KERAJAAN (P.M. 17)

**Isu Kewarganegaraan Adik Sophia Lim Jou Qi
Yang Memerlukan Tindakan Segera**

2.34 ptg.

Tuan Teh Kok Lim [Taiping]: Salam sejahtera dan selamat petang saya ucapkan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin membawa perkara bagi permohonan kewarganegaraan di bawah Perkara 15A Perlembagaan Persekutuan kepada perhatian Yang Berhormat Menteri berdasarkan kes yang saya terima berkaitan perkara di atas yang perlu diberi perhatian dan perlu disegerakan. *Single entry visa* yang dipegang oleh Sophia Lim Jou Qi yang dikenali sebagai Sophia telah pun luput pada 31 Mei 2018 dan ibu bapa beliau masih tidak dapat memperbaharui pasport Filipina beliau atas alasan-alasan seperti yang dihuraikan di bawah.

Sophia telah dilahirkan di Filipina pada 18 Disember 2012 dan kini berumur enam tahun. Ibu bapa angkat Sophia iaitu Lim Soon Eng dengan nombor kad pengenalan 520226-08-5131 dan Tan Ewe Gaik bernombor kad pengenalan 680416-08-5928 telah memperoleh satu Perintah Anak Angkat pada 26 Februari 2014 di Mahkamah Sesyen di Taiping dan sijil kelahiran baru telah dikeluarkan yang mana Sophia kini adalah anak yang sah kepada Lim Soon Eng dan Tan Ewe Gaik. Masalah yang dihadapi sekarang ialah sebelum taraf kewarganegaraan Sophia diluluskan, ibu bapa angkat Sophia tidak dapat memperbaharui pasport Filipina Sophia memandangkan kedua-duanya bukan warganegara Filipina dan juga bukan ibu bapa kandung, menyebabkan status Sophia di Malaysia tergantung.

Saya mohon perhatian Yang Berhormat Menteri memberi panduan langkah-langkah yang perlu diambil bagi mengatasi masalah permohonan kewarganegaraan seperti yang dinyatakan. Sekian, terima kasih.

2.36 ptg.

Timbalan Menteri Dalam Negeri [Dato' Mohd Azis bin Jamman]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih sahabat saya Yang Berhormat Taiping. Tuan Yang di-Pertua, selaras dengan peruntukan di bawah Perlembagaan Persekutuan, taraf kewarganegaraan seseorang individu ditentukan berdasarkan kepada status perkahwinan dan taraf kewarganegaraan ibu bapa kandung sewaktu kelahiran berlaku.

Dalam kes anak angkat kepada warganegara Malaysia, pengangkatan tidak membawa maksud pemerolehan kewarganegaraan Malaysia secara automatik. Walau bagaimanapun, ibu bapa angkat boleh mengemukakan permohonan kewarganegaraan secara pendaftaran di bawah Perkara 15A, Perlembagaan Persekutuan sebelum anak angkat berumur melebihi 21 tahun.

Berhubung dengan isu dokumen pengenalan diri dan permohonan

kewarganegaraan bagi kanak-kanak warganegara Filipina bernama Sophia Lim Jou Qi, kementerian ini mengambil maklum bahawa permohonan kewarganegaraan secara pendaftaran di bawah Perkara 15A, Perlembagaan Persekutuan telah dikemukakan pada 6 Ogos 2014 oleh bapa angkat beliau Encik Lim Soon Eng. Permohonan tersebut masih dalam proses kementerian ini dan keputusan akan dimaklumkan terus kepada pemohon secara bersurat sebaik sahaja ia dimuktamadkan.

Berkaitan dengan isu pembaharuan pasport Filipina milik kanak-kanak tersebut, ia adalah di luar bidang kuasa Kerajaan Malaysia. Walau bagaimanapun, hasil semakan kementerian ini mendapati bahawa terdapat maklumat ibu kandung kanak-kanak iaitu Eryl Jean Crispo, bernombor pasport Filipina EB8851222 pada Petisyen Anak Angkat No. 58-13-10/2013 daripada Mahkamah Sesyen di Taiping. Justeru, ibu bapa angkat dinasihatkan untuk berhubung terus dengan ibu kandung bagi membantu menguruskan isu tersebut. Dalam hal ini, adalah ditegaskan bahawa ibu bapa angkat bertanggungjawab sepenuhnya untuk menguruskan dokumen pengenalan diri dan pasport dengan negara asal anak angkat. Kegagalan ibu bapa angkat untuk melaksanakan tanggungjawab mereka akan menyebabkan isu berbangkit seperti ketiadaan dokumen pengenalan diri yang akhirnya menyebabkan keberadaan kanak-kanak adalah secara tidak sah di negara ini.

Kementerian ini turut ingin mencadangkan kepada Ahli Yang Berhormat agar merujuk terus penama ke Kementerian Dalam Negeri atau Jabatan Pendaftaran Negara dengan cara hadir ke pejabat dan kaunter ataupun melalui e-mel dan telefon bagi membuat semakan status permohonan kewarganegaraan Malaysia yang dikemukakan oleh mana-mana individu. Terima kasih.

Kes Kematian Dalam Proses Penangkapan Polis di Behrang Station, Behrang

2.39 ptg.

Tuan Chang Lih Kang [Tanjong Malim]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tajuk ucapan saya pada hari ini adalah mengenai kes kematian dalam proses penangkapan polis di Behrang Station, Behrang.

■1440

Sebelum saya mulakan ucapan saya, saya ingin juga maklumkan kepada Majlis yang mulia ini bahawa kakak kepada si mati, iaitu Puan Low Yet Lee turut bersama pada hari ini.

Tuan Yang di-Pertua, pada 2 Julai 2018, lebih kurang jam 11.30 malam, satu pasukan polis seramai kira-kira sepuluh orang anggota telah melakukan tangkapan di Kampung Baru Behrang Stesen. OYDS yang bernama Low Boon Loong, nombor IC - 750928-08-5463, telah tumbang dan meninggal dunia dalam proses penangkapan tersebut.

Pada 4 Julai 2018, doktor pakar perubatan forensik, Dr. Siti Zahariah binti Md Naziri telah mengesahkan bahawa sebab utama kematian Low Boon Loong adalah penyakit arteri koronari. Namun, keluarga si mati juga dimaklumkan oleh doktor bahawa kesan-kesan pukulan dijumpai di atas mayat Low Boon Loong.

Penduduk-penduduk yang menyaksikan proses penangkapan mendiang Low Boon Loong telah mengadu bahawa klip-klip video yang dirakam oleh mereka turut dipadamkan oleh anggota polis. Ini menimbulkan kecurigaan bahawa ada pihak yang cuba menyembunyikan sesuatu dengan memusnahkan bukti.

Daripada kenyataan akhbar pihak polis, kami difahamkan kes ini disiasat di bawah seksyen 6(3) Akta Pertaruhan. Oleh kerana nyawa seorang manusia terkorban dalam proses penangkapan pihak polis, saya mendesak agar kes ini juga disiasat di bawah seksyen 299 Kanun Keseksaan, iaitu mematikan orang dengan salah, ataupun seksyen 304(a) di bawah undang-undang yang sama, iaitu menyebabkan kematian yang cuai.

PDRM harus bersikap profesional walaupun melibatkan anggota sendiri. Soalan saya, pertama adakah anggota-anggota polis yang terlibat dalam penangkapan tersebut

disiasat di bawah Kanun Keseksaan. Kedua, kalau tuduhan yang dilemparkan terhadap anggota-anggota polis tersebut adalah benar, iaitu memukul OYDS dan memadamkan klip video yang dirakam oleh penduduk yang berada di tempat kejadian, adakah tindakan-tindakan ini mengikut SOP PDRM. Ketiga, bagaimana pihak KDN dapat mencegah peristiwa yang sama daripada berlaku lagi pada masa yang akan datang. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato' Mohd Rashid Hasnon]: Minta Yang Berhormat Timbalan Menteri Dalam Negeri untuk menjawab.

2.42 ptg.

Timbalan Menteri Dalam Negeri [Dato' Mohd Azis bin Jamman]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Tanjong Malim. Tuan Yang di-Pertua, pada 2 Julai 2018, jam 10.15 malam dan bertindak atas maklumat, sepasukan anggota polis telah membuat serbuan di Restoran Every Enterprise, No A-19, Jalan Besar Pekan Behrang Stesen, Behrang, Perak kerana tempat berkenaan disyaki terlibat dengan kegiatan perjudian loteri awam secara haram. Pasukan serbuan yang memasuki premis tersebut telah terus ke bahagian belakang kedai dan mendapati mangsa berada di sebuah meja sedang menulis sesuatu di atas sekeping kertas putih sambil melihat sebuah komputer riba yang berada di hadapannya.

Ketika serbuan tersebut, terdapat dua orang saksi awam yang turut berada dalam bahagian belakang kedai tersebut iaitu seorang lelaki Cina dewasa merupakan salah seorang pekerja mangsa dan seorang budak lelaki Cina yang sedang bermain *game*. Mangsa telah bertindak agresif dan semasa proses tangkapan telah berlaku pergelutan. Mangsa enggan memberi kerjasama dan telah menelan kertas disyaki ada kaitan dengan pertaruhan judi bola. Mangsa telah rebah dan tidak sedarkan diri, pihak polis telah dihubungi dan selang 30 minit kemudian, ambulans telah tiba dan mangsa dibawa ke Hospital Slim River, Perak untuk rawatan lanjut. Namun, setiba di hospital, doktor yang bertugas di wad kecemasan Hospital Slim River mengesahkan mangsa telah meninggal dunia.

Post-mortem dilakukan pada 4 Julai 2018 dan pakar perubatan forensik mengesahkan punca kematian mangsa adalah disebabkan oleh penyakit arteri koronari. Terdapat kesan lebam pada badan mangsa tetapi tidak dapat mengesahkan punca sebenar kesan lebam tersebut dan kemungkinan besar disebabkan oleh pergelutan antara mangsa dengan pihak polis semasa tangkapan.

Bagi menjawab persoalan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat sebentar tadi tentang adakah anggota polis yang terlibat disiasat di bawah Akta Kanun Keseksaan? Dalam kes ini, pihak polis telah membuka dua kertas siasatan iaitu kesalahan di bawah seksyen 6(3) Akta Pertaruhan 1953 dan kejadian mati mengejut (*sudden death report-SDR*). Untuk siasatan SDR, ia masih dalam peringkat siasatan kerana masih menunggu laporan kimia dan laporan *post-mortem*. Buat masa ini, tiada pegawai polis diambil tindakan undang-undang dan kementerian juga memberi jaminan tidak akan berkompromi dan akan mengambil tindakan terhadap mana-mana pihak polis yang terlibat jika terdapat pelanggaran dalam kejadian tersebut setelah semua proses siasatan telah dilaksanakan.

Bagi persoalan tentang tuduhan yang dilemparkan bahawa anggota polis telah memukul mangsa dan memadamkan klip video yang dirakam di tempat kejadian adalah perkara yang tidak benar. Siasatan awal yang dijalankan mendapati tiada insiden memukul mangsa dan yang berlaku adalah pergelutan semasa proses untuk menangkap mangsa yang bertindak agresif pada waktu itu. Perkara ini disahkan oleh dua orang saksi yang berada bersama di dalam bilik berkenaan. Namun demikian hasil laporan penuh *post-mortem* yang akan dikeluarkan nanti, akan menjelaskan perkara yang sebenarnya.

Pemadaman klip video juga tidak berlaku. Saya merujuk kepada soalan yang telah ditanyakan oleh Yang Berhormat tadi bahawa penduduk-penduduk yang menyaksikan proses penangkapan video mendiang Low Boon Loong juga mengadu bahawa klip-klip video yang dirakam oleh mereka turut dipadamkan oleh anggota polis. Kementerian berkeyakinan sekiranya ada rakaman dibuat, ia telah *diviralkan* dalam media sosial dan agak sulit bagi pihak polis memadamkan semua video yang dirakam oleh penduduk yang berada di tempat kejadian seperti yang didakwa. Kalau video tidak ada gambar pasti ada. PDRM sentiasa mengambil langkah-langkah yang selaras dengan *standard operating procedure* (SOP) semasa menjalankan operasi ataupun tangkapan.

Kementerian Dalam Negeri sentiasa memberikan ingatan kepada semua agensi penguatkuasaan supaya tidak menggunakan sebarang kekerasan atau melakukan penganiayaan terhadap mana-mana orang awam dan hak asasi manusia hendaklah diutamakan dalam semua proses penguatkuasaan. Ingin ditegaskan lagi bahawa kementerian tidak akan berkompromi dalam perkara ini, dalam era “Malaysia Baru”, kedaulatan undang-undang akan menjadi agenda utama kerajaan. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Dato’ Mohd Rashid Hasnon]: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat Mesyuarat Kamar Khas ini ditangguhkan sehingga jam 2.30 petang, hari Khamis 16 Ogos 2018.

[Kamar Khas ditangguhkan pada pukul 2.47 petang]